

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Светлана Георгиева Димитрова-Гюзелева, НБУ,
професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по ... ,
научна специалност Методика на обучението по чужд език (английски)

за докторска дисертация на Димитриос Ангелос Галанос на тема "*The pedagogical and didactic use of ICT in Greek primary school*" („Педагогическа и дидактическа употреба на ИКТ в началното училище в Гърция“)

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по английски език)

1. Данни за докторанта

Образователната подготовка на Димитриос Галанос впечатлява със своето разнообразие и същевременно задълбоченост по отношение на избрания професионален профил. Той придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Педагогика“ през 1986 г. в Педагогическата академия на Флорина, Гърция и веднага след това записва специалност „Химическо инженерство“ към катедра „Химическо инженерство“ на Университета „Rheinische Friedrich“ в гр. Бон, Германия, като се дипломира успешно през 1992 г. През 2006 г. Димитриос Галанос придобива и втора бакалавърска степен по „Педагогика“, този път от Факултета по начална педагогика на Аристотелския университет в гр. Солун, която степен надгражда с магистратура (2007 – 2009), свързана с развиването на дигиталните умения на учениците и използването на модерните ИКТ в образованието, като следва в Университета в Дуйсбург - Есен, Германия. Междувременно Димитриос Галанос изкарва и редица курсове за повишаване на професионалната си педагогическа квалификация, като напр. обучение за използването на ИКТ в образованието (за сертификати на 1 и 2 ниво) към Министерство на образованието на Гърция /2002 г. и 2010 г./; курс за учител и е-модератор на програми с дистанционна форма на обучение (eLearning) към Университет в Дуйсбург - Есен, Германия и Цюрих - Швейцария /2007 г./; специализирано обучение на учители "Major Training" за внедряване на нови модели на преподаване /2010 г./; два едносеместериални академични курса по „Творческо учене и нови технологии“ и по „Училищен мениджмънт“ /2019 – 2020 г./ и др. През 2005 г. сертифицира владенето и на

английски език¹ (на равнище C2 по ОЕЕР), а през 2012 г. получава сертификат за специалист по управление на образованието от Института по публична администрация в Гърция. През 2017 г. е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка към СУ „Св. Кл. Охридски“ с научен ръководител проф. д.п.н. Тодор Шопов, а темата на дисертацията му е свързана с употреба на съвременните информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в началното образование.

Димитриос Галанос започва професионалния си път през 1992 г. – първоначално като учител в началната или основната степен на образование в различни училища в гр. Кавала, Гърция (в периода 1992 – 1995 г.), а през уч. 1996/1997 г. е ръководител на отделите за родния език² в Онстметинген, Германия. В периода 1997 – 2001 г. е главен учител по гръцки език във Waldhof Grundschule в Манхайм, Германия. След 2001 г. се завръща в Гърция и отново учителства в различни училища, като в периода 2002 – 2006 г. е също и ръководител на ИТ лабораторията на училището, в което работи, а през 2008 – 2011 г. е заместник-директор и ръководител на целодневното училище, в което се намира. От 2011 г. до настоящия момент е директор на 1-во основно училище „Диабета“ в гр. Солун, Гърция. Димитриос Галанос преподава гръцки и немски език, а също и математика и дигитални умения в началния и основния етап на училищното образование и се стреми да използва разнообразни съвременни и иновативни методи за езиково обучение (в т.ч. и такива, базирани на приложението на ИКТ в образованието – предмет на неговата дисертация), които да ангажират обучаваните и да гарантират успеха им в усвояването на новите знания и умения.

Много добро впечатление прави и активното участие на Димитриос Галанос в редица европейски и международни образователни проекти на различни теми, сред които се открояват тези на екологична тема – напр. в образователната програма „Педагогически дизайн на училищния двор“ във Waldhof Grundschule в Манхайм, Германия (1997 - 1998 г.); в двата едноименни проекта по европейската програма Сократ - Коменски "The school and its natural environment"³ (в периодите 2001 - 2002 и 2002 - 2003); в поредицата проекти по екологичната програма на Егейския университет – „Влиянието на замърсяването на

¹ като втори чужд, след немски език (1986 г. - PNDS Pruefung, немска езикова диплома на немските университети)

² Native Language Departments

³ „Училището и неговата естествена среда“

водата“ (2002 - 2003 г.), „Замърсяването на нашето море“ (2004 - 2005 г.), „Боклукът не е отпадък, а суровина“ (2005 - 2006 г.); координатор е и в поредицата от образователни проекти по програма Еразъм+ на следните теми: "STEM⁴ by Art" (2016 - 2018 г.), "Growing with values from storytelling"⁵ (2019-2021 г.), "Biodiversity, un défi pour demain"⁶ (2019 - 2021 г.), "Noise Eradication at School – Air Quality in the Classroom"⁷ (2019 - 2022 г.) и др. Тук е мястото да споменем и няколко публикации на Димитриос Галанос, свързани с екологичната тема, сред които "Waste Education Guide"⁸ и компактдиска "The sea and its importance for the inhabitants of Thessaloniki. The Dangers that threaten it."⁹ (2005, Солун, ISBN: 978-960-6770-24-1¹⁰).

2. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд на Димитриос Галанос съдържа 371 страници и две приложения с общ обем от 30 страници. Състои се от увод, две основни глави за представяне на резултатите от критичния преглед на литературата по проблема и на данните от емпиричното изследване, заключение и библиография с използваната литература. В текстовата част са включени 10 таблици и 5 фигури за онагледяване на резултатите от проведеното проучване; основната част от материалите и суровите данни от изследването – въпросниците от емпиричното проучване и 52 таблици с резултатите от статистическия анализ на резултатите – са представени в приложенията. Библиографията включва впечатляващите 210 заглавия, прегледани на гръцки език и/или засягащи образованието в Гърция (това деление е доста условно, защото в този списък са включени и различни европейски програмни документи¹¹) и над 500 публикации от чуждестранни автори (включително и различни международни документи¹² и няколко интернет източници).

Дисертацията на докторанта, озаглавена „Педагогическа и дидактическа употреба на ИКТ в началното училище в Гърция“, е разработена на английски език, отличаващ се с

⁴ Science – Technology – Engineering – Mathematics (т.е. проектът е свързан с преподаването на точните науки чрез изкуство)

⁵ „Растеж с ценностите от приказките“

⁶ „Биоразнообразието, предизвикателство в бъдеще“

⁷ „Премахване на шума в училище - качество на въздуха в класната стая“

⁸ „Ръководство по екологично образование, свързано с отношението към отпадъците“

⁹ „Морето и неговото значение за жителите на Солун. Опасностите, които го заплашват“

¹⁰ и двете публикации са включени в *West Coast Office Edition Package, Thessaloniki*

¹¹ вж напр. стр. 316, 317 и 318

¹² вж напр. стр. 368

добра прецизност и качество на академичния стил. Авторефератът, който коректно отразява основното съдържание на дисертационния труд, също е изготвен на английски език, но е предоставен и в превод на български език.

Още в самото начало следва да отбележим, че дисертацията на Димитриос Галанос е завършен, интердисциплинарен, самостоятелно изготвен и като цяло много добре структуриран научен труд, подплатен с впечатляващо квази-експериментално изследване, третиращ интересен и актуален педагогически проблем, с голяма значимост в контекста на европейските (и световните) образователни политики и подчертан принос за педагогическата практика. Въпреки че в заглавието на дисертацията си докторантът избира да открие предимствата от използването на съвременните информационни и комуникационни технологии в началната степен на училищното образование в Гърция (и те са във фокуса на проведеното от него емпирично проучване по темата), изследването му предлага една много по-пълна и многостранна картина на предпоставките и промените, успехите и предизвикателствата, свързани с реализирането на тази образователна реформа – интегрирането на ИКТ в учебния процес и калибрирането му спрямо когнитивните нагласи и очакванията на обучаваните от поколението Z – и то не само в Гърция, но в цяла Европа (вкл. и Великобритания) и в САЩ. Представянето на теоретичната рамка на изследването (наречена от Димитриос Галанос „Теоретична документация“) и свързания с нея критичен преглед на литературата в първите три глави от дисертацията са определено сред основните достойнства на работата на докторанта. Уважение заслужава опитът му за изчерпателност в изясняването на обществено-политическите, икономическите и културните измерения на проблема (в глава първа, посветена на макро рамката на образователната реформа), както и желанието му да изтъкне всички ползи и огромния педагогически потенциал на ИКТ за повишаване на качеството и ефективността на образователния процес на едно много по-практично ниво – това на конкретното училище и класната стая (глава втора). Коректно позовавайки се на изследователите преди него и на националните и международни документи, свързани с образователните политики, в обзора на достъпната литература по проблема докторантът правилно установява, че интегрирането на ИКТ в образованието е дълъг процес, който изисква усилия, ангажираност и инвестиции на различно ниво и налага промени в различни звена от образователната система, за да се гарантира успехът на реформата. Димитриос Галанос

слага „свой щрих“ по темата, като изследва процесите на интеграция на ИКТ в гръцката образователна система и интерпретира този процес в светлината на специфичните характеристики на гръцкото общество и образователната система на страната (глава трета).

Втората част от дисертацията на Димитриос Галанос е посветена на извършената от него изследователска работа по темата и също е разделена на три глави. След като описва настоящата ситуация по отношение на използването на ИКТ в обучението в Гърция, докторантът се опитва по изследователски път да провери дали „дадено училищно звено може да интегрира ИКТ в ежедневния режим на обучение, използвайки само собствени средства“ (стр. 15 от автореферата). Проведеното емпирично квази-изследване е сред основните достойнства и приноси моменти на неговия дисертационен труд. Методологията на изследването е подробно разписана и изборът на инструментариум и процедури (вкл. и тяхната триангулация¹³) – обоснован; резултатите от всички етапи на изследването са подробно представени и прецизно анализирани и интерпретирани: те недвусмислено и статистически значимо илюстрират, че гръцкият учител като цяло гледа положително на внедряването на модерните информационни и комуникационни технологии в преподаването и признава тяхната важност и възможности за подобряване на учебните резултати (особено по-младите педагози), но също така не е достатъчно подготвен да ги интегрира адекватно в собствената си преподавателска практика (било то поради липса на нужната квалификация и информация за възможностите на ИКТ и техниките на преподаване чрез ИКТ или поради неразбиране на педагогическата полза от включването на ИКТ в образователния процес). Това заключение е интересно и важно, особено като се има предвид, че учителите са решаващият фактор за успеха на образователната реформа. Апробирането на 5-пластовия модел за интегриране на ИКТ в образователния процес (стр. 304 от дисертацията) в едно конкретно гръцко начално училище и поуките от 3-годишния квази-експеримент (преминал през 4 фази: „стартиране“, „еманципация“, „продукция“ и „утвърждаване“) дават надежда за постигане на успех по отношение на образователната реформа, чийто основен стълб в крайна сметка се оказват именно учителите и тяхната ангажираност с каузата. Тези заключения са

¹³ за събиране на необходимите данни – главно илюстриращи отношението на гръцкия учител към интегрирането на съвременните ИКТ в образователния процес – са използвани въпросници, ненасочено групово интервю, насочени индивидуални интервюта и наблюдения

директно приложими в практиката и дават пример, който може да бъде успешно репликиран и от други училищни звена.

Димитриос Галанос е представил и 4 публикации по темата на своята дисертацията – две на гръцки и две на немски език, които допринасят за популяризирането сред пошироката професионална колегия на предложения от него иновативен образователен модел за интегриране на ИКТ в образователния процес.

Накрая бих искала да поставя един въпрос и отправя една препоръка към докторанта:

Коронавирусната пандемия повиши нашата осведоменост – не само на учителите и обучаваните, но на обществото ни като цяло – относно възможностите на ИКТ и предимствата от тяхната употреба в образованието; обучението на всички нива премина в онлайн режим и всички много бързо осъзнахме важността на модерните технологии и придобихме дигитални умения. Въпросът ми е свързан с личните наблюдения на докторанта относно тази наложена се промяна – промени ли се отношението на обществото в Гърция (учители, родители, експерти в Министерството на образованието) към използването на ИКТ в образованието, преодоляха ли своя скептицизъм относно педагогическите възможности на модерните технологии? Ако докторантът е бил във връзка по време на пандемията с учителите и учениците от началното училище в Солун, в което е провел своя квази-експеримент, може би може да сподели как те са се справили с това предизвикателство и дали са се чувствали малко по-подготвени за извънредната ситуация?

Предвид на нашето подобро разбиране за виртуалните класни стаи (напр. Zoom, BigBlueButton, Google classroom и др.), може би глава втора от литературния обзор (и в частност 2.5.2. *Pedagogic use of the computer as a source of information and as a means of communication and cooperation*) следва да се разшири/допълни с един кратък раздел за възможностите на тази специфична форма на виртуална учебна среда (вж стр. 78).

3. Заключение

Всичко изложено по-горе ми дава достатъчно основание и увереност да препоръчам на уважаемото научно жури да даде положителна оценка на дисертацията *"The pedagogical and didactic use of ICT in Greek primary school"* / „Педагогическа и дидактическа употреба на ИКТ в началното училище в Гърция“ (в едно с публикациите на докторанта по темата)

и да присъди на **Димитриос Ангелос Галанос** образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование 1. *Педагогически науки*, професионално направление 1.3 *Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по английски език)*.

15.08.2020 г.

Подпис:

/доц. д-р Св. Димитрова-Гюзелева/